

Motion till riksdagen 2025/26:596

av Staffan Eklöf och Rashid Farivar (båda SD)

Säkerställande av folkets medgivande vid grundlagsändringar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förändring av grundlagen i syfte att göra folkomröstning obligatorisk vid grundlagsändringar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Grundlagen kan beskrivas som de grundläggande spelreglerna för maktutövande i folkets namn. Grundlagen kan idag ändras med två riksdagsbeslut med ett mellanliggande val. Om en tredjedel av riksdagens ledamöter så vill ska en folkomröstning om grundlagen hållas i samband med riksdagsvalet. Där kan folket säga nej. På så vis görs grundlagen trögare att ändra i syfte att minska risken för förändringar av de demokratiska spelreglerna av tillfälliga riksdagsmajoriteter som saknar långsiktigt och stort stöd.

Det har diskuterats att göra grundlagsförändringar ännu trögare genom att kräva tre fjärdedels majoritet i riksdagen för en ändring, för att än mer minska risken för förändringar av tillfälliga majoriteter. Det riskerar istället att göra det omöjligt för folket att välja en annan väg och säkerligen finns det behov av att anpassa grundlagen efter ett skiftande samhälle. Flera gånger har det visat sig att vissa folkliga strömningar inte har motsvarande stöd bland riksdagens ledamöter och att fördröjning innan folkets åsikter representeras av ledamöterna utgör en tröghet i sig. Det framgår av SOM-institutets demokratiundersökningar. Grundlagsändringarna 2008–2010 passerade utan någon större debatt. Aptiten för debatt och offentliga diskussioner var låg hos de flesta politiker och folkviljan i förändringen förblev okänd.

Då är det bättre att obligatoriskt fråga folket om lov. Jag anser det självklart att det är folket och ingen annan som ska avgöra folkstyrets spelregler. Riksdagsledamöter är endast utförare av folkviljan. Därför bör grundlagsändringar obligatoriskt kräva en

folkomröstning istället för att folkomröstning sker om den röstas igenom av en tredjedel av riksdagens ledamöter. För att utröna bästa förutsättningar bör en utredning tillsättas.

Det här förslaget bör kompletteras av ett förslag till ett folkets initiativrätt, något som jag motionerar om i annan motion.

Ett obligatoriskt krav på folkomröstning vid ändring av svensk grundlag gör också att fördragsändringar i EU kräver folkomröstning om de leder till ändring av svensk grundlag. Det är en situation som anses naturlig i många andra medlemsstater i EU.

Staffan Eklöf (SD)

Rashid Farivar (SD)